

یک ماه

با وزارتخانه

پست و تلگراف و تلفن

بهمن برزگر

barzegar@ccwmagazine.com

این شماره یک ماه، وزارتخانه را به یک موضوع اختصاص می‌دهیم و آن برنامه‌های اعلام شده از سوی وزیر است که طی این ماه‌ها به کرات عنوان گردیده است و اگر بخواهیم دنبال تیر روزنامه‌ها بگردیم چیز اضافه‌تری را پیدا نخواهیم کرد.

دکتر احمد معتمدی وزیر محترم پست، تلگراف و تلفن طی گفت‌وگویی با روزنامه همشهری (مهر ۱۳۸۰) چندین بار به این نکته اشاره کرد که محور اصلی برنامه ایشان اصلاح ساختار وزارتخانه است و اولین گام هم تغییر نام وزارت از PTT (پست و تلگراف و تلفن) به ICT (ارتباطات و فناوری اطلاعات) می‌باشد و می‌تواند که خصوصاً سازی نیز بخش عمده و اصلی این اصلاح ساختار خواهد بود و این اصلاح ساختار بدون رفع انحصار و مشارکت بخش غیردولتی امکان‌پذیر نیست و مصوبات لازم و قانونی در این زمینه از دولت گرفته شده است.

حال ببینیم در خصوص سازی چه باید انجام می‌گرفت و چه انجام گرفته است؟ این صحبت‌ها عملاً کارگشا بوده یا خیر؟ به تعبیری آیا این خبررسانی‌ها حاوی آن پیام اصلی است؟ یا نه؟

بند الف ماده ۱۲۴ قانون برنامه سوم بیان می‌کند «به منظور جلوگیری از ضرر و زیان جامعه و تحقق رشد و توسعه اقتصادی کشور، بخش غیردولتی، در قلمرو شبکه‌های غیرمادر بخش مخابرات، شبکه‌های مستقل و موازی پستی و مخابراتی و در امور ذیل حسب مجوز هیئت وزیران اجازه فعالیت خواهد داشت:

۱- شبکه تلفن همراه

۲- شبکه بی‌جو

۳- مراکز تلفن کم ظرفیت تا پنج هزار شماره

۴- شبکه انتقال داده‌ها

۵- شبکه‌های ارائه خدمات ارزش افزوده

۶- شبکه مخابرات روستایی

۷- شبکه قبول پستی

۸- شبکه حمل و نقل پستی»

بر اساس این ماده قانونی، دولت موظف به آماده کردن بستر لازم برای ورود بخش خصوصی در فعالیت‌های فوق‌الذکر است و آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده ۱۲۴ قانون برنامه سوم مصوب ۷۹/۱۷/۳۰ هیئت محترم وزیران نیز نحوه صدور مجوز فعالیت بخش غیردولتی را معلوم کرده است و بیان می‌کند که چه نهادی باید این وظیفه را انجام دهد. در این نوشته سعی می‌شود تکالیفی که بر عهده وزارت پست و تلگراف و تلفن می‌باشد بیان شده و اقدامات اعلام شده آن وزارت نیز با آن مقایسه گردد.

۱- بر اساس ماده ۲ آیین‌نامه، وزارت مکلف گردید که حداکثر یک ماه پس از ابلاغ آیین‌نامه مذکور (۱۳۷۹/۱۲/۶) کمیسیونی به ریاست وزیر پست و تلگراف و تلفن و مرکب از الف: معاون وزارت ب: معاون امور زیربنایی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (پ: دو نفر صاحب‌نظر با هماهنگی وزارت و سازمان ایجاد نماید.

این کمیسیون در بهار سال ۱۳۸۰ تشکیل گردید و به نظر می‌رسد تا حدی زمان مورد نظر در آیین‌نامه در آن رعایت شده است. اما از انجام وظایفی که بر عهده آن بود خبری منتشر نشده است. (خبری با نام کمیسیون و...)

۲- ماده ۳ آیین‌نامه می‌گوید: «وزارت (وزارت پست و تلگراف و تلفن) مکلف است از طریق کمیسیون ظرف مدت ۲ ماه نظام‌نامه ارزشیابی و رتبه‌بندی متقاضیان و نیز شرایط فعالیت بخش غیردولتی، شامل اسناد و مدارک لازم، مراحل گردش کار، شرایط صدور مجوز، مدت اعتبار مجوز و شرایط تمدید آن و تعرفه‌ها و تعیین مبالغ حق امتیاز را تدوین نماید. سقف تعرفه‌ها به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید.»

با احتساب این که اسفند ماه ۷۹ زمان تصویب آیین‌نامه بوده و اردیبهشت ماه نیز زمان تشکیل کمیسیون، آخرین زمان برای انجام وظایف وزارت پایان تیرماه بوده است یعنی حدود ۴ ماه پیش بوده است. (۲ برابر مدت زمان تعیین شده). اما تاکنون هیچ چیزی اعلام نشده است، نه از نظام‌نامه و رتبه‌بندی متقاضیان و نه شرایط فعالیت بخش غیردولتی شامل اسناد، مراحل گردش کار و نه شرایط و مدت اعتبار مجوز و نه سقف تعرفه‌ها و مبالغ حق امتیاز.

۳- مطابق ماده ۳ وزارت مکلف گردید حداکثر ظرف سه ماه از تصویب این آیین‌نامه، بر اساس نظام‌نامه تدوین شده موضوع ماده ۳ شرایط فعالیت بخش غیردولتی در زمینه‌های مندرج در بند (الف) ماده ۱۲۴ قانون از جمله شرایط عمومی متقاضی، اسناد و مدارک لازم و برنامه زمان‌بندی شده و واگذاری سرویس‌ها (به تفکیک نوع سرویس) را تهیه نموده و شرایط یاد شده را از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار و سایر رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم برساند.

حداکثر مهلت این بند نیز پایان خرداد سال ۱۳۸۰ بوده و از آنجا که بند ۳ آیین‌نامه تحقق نیافته است، این بخش نیز معطل مانده و هیچ شرایطی از طریق رسانه‌ها اعلام نشده است (البته در خصوص واگذاری شبکه بی‌جو به بخش غیردولتی فعالیت‌هایی انجام گرفته است و ما در این زمینه قبلاً سابقه ورود بخش غیردولتی را داشته‌ایم (شرکت استیمان صنعت) و اقدامات اجرایی آن

قانونی که در فضای ۳ یا ۴ دهه قبل تدوین شده است توانایی این همسویی را ندارد.

۴- مقاومت بدنه اجرایی دستگاه دولتی

امکان مقاومت بدنه میانی دستگاه دولتی شرکت مخابرات ایران و شرکت های مخابراتی استانی که وظیفه در اختیار گذاشتن شبکه مادر را بر عهده دارند، می تواند یک معضل جدی را در جریان سالم کار ایجاد نماید. اما توجیه و اطلاع رسانی درست به آنها مبنی بر حل مشکلات احتمالی از جمله اشتغال، می تواند آن را به حداقل ممکن برساند. تنها از این طریق است که آنها هم نفع خود و کشور را در کمک به ورود رقیب خواهند دید، نه مقابله و مقاومت در برابر آن را.

۵- سرمایه گذاری خارجی

با توجه به این که در داخل کشور، هیچ شرکت توانمند و قوی وجود ندارد که بتواند به تنهایی ارائه کننده سرویس و مجری پروژه های بزرگی که توانایی مالی و فنی بالایی را طلب می کند باشد (مانند ارائه سرویس تلفن همراه) لذا ورود شرکای خارجی، امری اجتناب ناپذیر است. برای ورود تکنولوژی و سرمایه های خارج کشور باید مقررات مالیاتی و ارزی را متناسب با شرایط تغییر داد و وزارتخانه در این خصوص نیز هیچ برنامه مشخصی را ارائه نکرده است.

۶- تعیین نظام نامه و استاندارد فعالیت از نکات بسیار مهمی است که می تواند وزارتخانه را در انتخاب مجریان توانایاری نماید ولی متأسفانه علیرغم پشت سر گذاشتن بیش از ۴ ماه از موعد مقرر، هیچ اقدام مثبتی از طرف وزارتخانه انجام نپذیرفته است.

با توجه به موارد فوق، حال این سؤال مطرح است که ما چگونه می خواهیم در طول برنامه سوم (که ۵ سال از آن گذشته است) و گذاری ۵ میلیون موبایل، راه اندازی شبکه های ارزش افزوده، و... به بخش خصوصی را در دستور کار قرار دهیم در حالی که هیچ کدام از این مقدمات تصریح شده دولت را آماده نکرده ایم؟!

قانون تأسیس وزارتخانه ارتباطات و فناوری می تواند نقش کلیدی در تغییر ساختار بخش که مورد نظر وزیر محترم می باشد داشته باشد که به طور جداگانه و البته مختصر در همین شماره به آن پرداخته شده است.

در انتها امید است وزیر محترم پست و تلگراف و تلفن با درایت خود، مجموعه اجرایی وزارتخانه را در نیل به اهداف مورد نظر خویش که به درستی به آن اصرار دارند راهبری نماید تا از مسیر دستیابی به این مهم منحرف نشویم.

مطمئناً شنیدن نظرات مجموعه های بیرون از دولت و نهاد سیاستگذار می تواند در صدی از مشکلات و مسائل موجود را حل نماید و زوایای مبهم و ناشکار معضلات را به همه نشان دهد، به تعبیری هر آنچه را که امکان دارد نهاد دولتی نتواند ببیند و یا تصور درستی از آن داشته باشد، به او نشان دهد و بنمایاند. انشاءالله در آینده نزدیک شاهد نتایج اقدامات مقتضی خواهیم بود ❑

نیز مربوط به زمان قبل از تشکیل کمیسیون مذکور بوده است.

۴- ماده ۱۶ این نامه بیان می کند حداکثر نرخ ارائه خدمات پستی و مخابراتی توسط مراجع ذیصلاح تعیین و از سوی وزارت اعلام خواهد شد که در این خصوص نیز هیچ گونه خبری منتشر نشده است.

۵- ماده ۱۳ این نامه بیان می کند «وزارت مکلف است استانداردهای فنی و کیفی ارائه خدمات پستی و مخابراتی را اعلام و تسهیلات لازم را برای ارائه بهینه خدمات توسط بخش غیردولتی از قبیل اتصال به شبکه های دولتی و واگذاری فرکانس، طبق ضوابط و مقررات جاری، ایجاد نماید.»

در این بخش نیز وزارتخانه استاندارد را معلوم نکرده است تا شرکت های خواهان ورود به فعالیت از آن آگاه باشند.

در این آیین نامه، موارد دیگری نیز بر عهده وزارت می باشد، اما از آنجا که عمل به آنها منوط به شروع فعالیت بخش غیردولتی است، مانند حل اختلاف، اعمال استاندارد، بازرسی و نظارت و... این وظایف موکول به زمان آینده خواهد بود.

یک سؤال مهم این است که الزامات شروع فعالیت بخش غیردولتی چیست؟!

به نظر می رسد قبل از شروع هر فعالیتی در بخش پست و مخابرات موارد زیر می باید به نحوی مشخص گردد:

۱- ساختار تعیین تعرفه ها (حق امتیاز و تعرفه فعالیت)

تعرفه، اصلی ترین پارامتری است که بخش خصوصی می تواند تحلیل اقتصادی خود را با استفاده از آن انجام دهد. وقتی که این بخش نتواند درآمد مورد انتظار خود را محاسبه کند، قطعاً نخواهد توانست از امکانات مورد نیاز خود در بخش مالی و فنی ارزیابی درستی داشته باشد و عدم اعلام تعرفه توسط وزارت همواره امکان تحلیل اقتصادی را از بخش خصوصی می گیرد.

۲- شفافیت در قوانین، آیین نامه ها و اطلاعات

گام نهادن در محیطی پرابهام و غیر شفاف از نظر اطلاعات و قانون، ریسک فعالیت اقتصادی را افزایش می دهد و به نظر می رسد در این قسمت وزارتخانه، خوب عمل نکرده است. به عنوان مثال نحوه اجرای قوانین و آیین نامه های مربوط به وزارتخانه، به دلیل تدوین نشدن شیوه ها و راهکارهای عملی و اجرایی و غیر مطلع بودن دستگاه های غیردولتی از آن به امری سلیقه ای بدل شده و هر مقام و مسئولی بر اساس برداشت شخص خود اقدام می نماید، این مسأله باعث می شود تا بخش خصوصی نتواند توقعات و خواست های نهاد دولتی را تمیز داده و یک مسیر مشخص را طی نماید.

۳- قوانین موجود (که می تواند ایجاد مانع نماید)

تغییر یا اصلاح قوانین موجود مانند قانون بی سیم های اختصاصی و غیر حرفه ای، قانون تأسیس شرکت مخابرات ایران... یک الزام جدی است، زیرا همواره در هر مرحله از فعالیت، مجریان با تمسک به آنها می توانند فعالیت بخش غیردولتی را کند کنند. قوانین باید فضایی مناسب برای رقابت ایجاد نمایند مطمئناً